

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး

မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး

၏

မိ ဘု ရာ ဝ င တ် မျာ ဝ

သန်းဝင်းလှိုင်®

စာရေးသူ၏ အမှာ စာ

၂၀၁၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကျွန်တော်ရေးသားခဲ့သော "သီပေါ မင်း၏ မိဖုရားတော်များ" စာအုပ်ကို အိပ်မက်သစ်စာပေတိုက်မှ ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ ယင်းစာအုပ်မှာ Tomorrow ဂျာနယ် တွဲ ၃၊ မှတ် ၄၇ (၂၀၁၇ ဖေဖော်ဝါရီလ ၇ ရက်) မှ တွဲ ၄၊ မှတ် ၉ (၂၀၁၇ မေလ ၁၅ ရက်) အထိ အပတ်စဉ် ဖော်ပြခဲ့သော ဆောင်းပါးများကို စုစည်းကာ စာအုပ်အဖြစ် ပြန်လည်ထုတ်ဝေခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

အဆိုပါစာအုပ်၌ စာနယ်ဇင်းများ ၌ အသုံးတွင် ကျယ်နေသော 'မိဖုရား' ဟူသော ဝေါဟာရကို ကျနော်သည် မြန်မာမင်းတို့ ၏ လွှတ်တော် အသုံးအနှုန်းအတိုင်း 'ဘကုန်း' အက္ခရာဖြင့် 'မိဖုရား' ဟူ၍ သုံးစွဲခဲ့ပါသည်။ အချို့က စာလုံးပေါင်းမှားသည် ဟု ထင်မြင်ကြသည် မမှားပါ။ စာလုံးမှားသည် ဟု ယူဆသူများမှာ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန မြန်မာစာအဖွဲ့မှ ၁၉၈၄ စက်တင်ဘာလ ၁၄ ရက်မှ စတင်ထုတ်ဝေခဲ့သော မြန်မာစာလုံးပေါင်းသတ်ပုံကျမ်းစာအုပ်ကို လက်ကိုင်ထားကာ တိုက်ဆိုင်စစ်ဆေး၍ မှားသည် ဟု ဆိုသူများ ဖြစ်သည်။ မြန်မာစာအဖွဲ့မှ ထုတ်ဝေ ထားသော သတ်ပုံကျမ်း စာအုပ်မှာ ပြီးပြည့်စုံသော ကျမ်းတစ်စောင် မဟုတ်ပါ။ ယင်းကျမ်းမှာ မဆလပါတီဥက္ကဋ္ဌဦးနေဝင်းမှ လမ်းညွှန်၍ ဖွဲ့စည်းပေးသော မြန်မာစာကော်မရှင် (နောင် မြန်မာစာအဖွဲ့) ပြုစုခဲ့သည့် ကျမ်း ဖြစ်ပါသည်။

စင်စစ် 'မိဖုရား' ဟူသော ပုဒ်အက္ခရာကို ပုဂံခေတ်ကောင်းစားစဉ် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၉၀၀ ကျော်လောက်ကပင် စတုတ္ထက္ခရာ ဘကုန်း တစ်ချောင်းငင် ဥသရနှင့် 'ဘု' ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ရကြီးအချတွင် ဝိသ ဇ္ဇနီနှင့် 'ရား' ဟူ၍ လည်းကောင်း အရေးအသား ရှိခဲ့သည့် အပြင် ကုန်း ဘောင် မင်းဆက်၏ ပထမ အလောင်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်မှ စ၍ (၁၁)ဆက်သော မင်းတို့ လက်ထက် နန်းတော်၊ အိမ်တော်နှင့် တကွ လွှတ်ရုံးငါးရပ်တို့ ၌ လည်း စတုတ္ထက္ခရာ ဘကုန်းနှင့် ချည်း ရေးသားသုံးနှုန်းခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ။

ထို့ကြောင့် မိဖုရားဟူသော ပုဒ်အက္ခရာကို ရှေးမြန်မာမင်း လက်ထက်က သုံးနှုန်းခဲ့သော ကျောက်စာမူ၊ ပေမူ၊ ပုရပိုက်မူတို့ တွင် ပါရှိသည့် အတိုင်း ရေးသားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ။

အချို့ကလည်း မန္တလေးရတနာပုံ ဒုတိယနန်းစံ မာန်အောင် ရတနာစေတီတော် ဒါယကာ သီပေါမင်းလက်ထက်ရောက်မှ မဟေသီ စုဘုရားလတ် ဓားထက်သည် ကို ကြောက်ရွံ့ရသဖြင့် ဖဦးထုပ်နှင့် ဘကုန်းလဲပြောင်းပြီး ကာလ 'မိဖုရား' ဟု ရေးရလေဟန် မဟုတ်မဟပ် လုပ်ဇာတ်ခင်းကြလေသည်။ ။

သက္ကရာဇ် ၆၆၀ (ခရစ် ၁၂၉၈) ခုနှစ် ရေးထိုးခဲ့သည့် မိဖုရားစောကျောက်စာတွင် 'ရန်ခပ်သိမ်းကို နှိမ်နင်းနိုင်သော သီရိ ရာဇာမည်သော မင်းကြီးများ ဖြစ်သော မိဖုရားစောသည် ' ဟူ၍ လည်းကောင်း၊

သက္ကရာဇ် ၁၁၈၃ (ခရစ် ၁၈၂၁) ခုနှစ် အိန္ဒိယနိုင်ငံ မဇ္ဈိမဒေသ ဗုဒ္ဓဂယာအရပ်ရှိ မဟာဗောဓိကျောက်စာတွင် 'မြတ်သော မိဖုရား ခေါင်ကြီးနှင့် တကွ' ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ 'သီရိပဝရ မဟာရာဇိန္ဒာ ရတနာဒေဝီ အမည်တော်ရှိသော တောင်နန်းမိဖုရားခေါင်ကြီးနှင့် တကွ' ဟူ၍ လည်း

ကောင်း၊

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၅ (ခရစ် ၁၈၄၃) ခုနှစ် လောကမဏိစူဠာဘုရား ကျောက်စာတွင် 'တိုင်းနေပြည်သူ လူအများ တို့ အား သနားကရုဏာ မေတ္တာပင်စည် ခက်မတည်လျက် သက်ကြည်တော်မူသဖြင့် တောင်နန်း မိဖုရားခေါင်ကြီး' ဟူ၍ လည်းကောင်း၊

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၉ (ခရစ် ၁၈၄၇) ခုနှစ် ဆိတ်ပေါက်ဘုရား ကျောက် စာတွင် 'မင်းညီ၊ မင်းသား၊ မင်းမိဖုရား၊ မွန်းကြားပေါက်ပြ' ဟူ၍ လည်း ကောင်း၊

သက္ကရာဇ် ၁၂၂၁ (ခရစ် ၁၈၈၉) ခုနှစ် မန္တလေးတောင်ခြေ သုဓမ္မာ ကျောက်စာတွင် 'မြောက်နန်းတော် မိဖုရားသည် ' ဟူ၍ လည်းကောင်း၊

သက္ကရာဇ် ၁၂၃၆ (ခရစ် ၁၈၇၄) ခုနှစ် ဗုဒ္ဓဂယာအရပ် မဟာဗောဓိ ကျောက်စာတွင် 'အခေါင်ညာထား၊ မိဖုရားမြတ်' ဟူ၍ လည်းကောင်း ကျောက်ထက်အက္ခရာဖြင့် ထင်ထင်ရှားရှား ရှိလေသည် ။

မိဖုရားဟူသော ဝေါဟာရမှာ လည်း ပြည်သူတို့ ၏ အမိဖြစ်သောကြောင့် သဒ္ဒါသူပစာအားဖြင့် 'အမိဖုရား' ခေါ်ဝေါ်ကြသည် ။ နောင်တွင် ကာလရွေ့လျော့၍ အကြေကာ 'မိဖုရား' ခေါ်ဝေါ်လာကြသ ည် ။ အာလုပ်ပုဒ်ပင် ဖြစ်သည် ။

သက္ကရာဇ် ၅၈၅ (ခရစ် ၁၂၂၃)ခုနှစ်က ရေးထိုးခဲ့သည့် လေးထောင့် ကန်လေးမျက်နှာဘုရား ကျောက်စာတွင် 'အမိဖုရားစသော မောင်းမ တော်ခပ်သိမ်း' ဟူ၍ ပုဂံခေတ်က အမကြောဘဲ 'အမိဖုရား' ခေါ်ဝေါ်ရေး သားခဲ့ကြသည် ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၂၂ (ခရစ် ၁၈၉၀) ခုနှစ် ရေးထိုးသည့် မန္တလေး ရတ

နာပုံရွှေမြို့တော်တောင်ပြင် မဟာနွယ်စင်ရပ်ရှိ မဟာဗေဓိ ကျောက်
စာတွင် 'စတုသြိလက္ခဏာ၊ အင်္ဂါအနုဂ္ဂီ၊ အစုံရှိ နှမတော်မြတ် သီရိ နတ်
အား ကိုးပါးသော ကျောက်မျိုးတို့ ဖြင့် ရစ်ဆင်ခြယ်လှယ်အပ်သော ရတ
နာဥကင် ခုံပလလင်ထက် စကြာကမ္မ၊ ထီးရွက်နုဖြင့် ပြည်သူ့မိမြတ် သ
တ်မှတ်တင့်ကဲ ချီးဝဲပြဋ္ဌာန်းတော်မူပြီးနောက်' ဟူ၍ မိဖုရားကြီး တင်
တော်မူသည် ကို 'ပြည်သူ့မိမြတ်သတ်မှတ်သည် ' ဟူသော ဝေါဟာရ ဖြ
င့် ဆိုလေသည်။ ။ အငြိမ်းစား ဝန်ထောက်မင်း ဦးမောင်မောင်တင် (၁) (K
.S.M., A.T.M) စီရင်ရေးသားသော ရွှေနန်းသုံးဝေါဟာရ အဘိဓာန်၌ လ
ည်း မိဖုရားအသုံးအနှုန်းနှင့် ပတ်သက်၍ အကျယ်တဝင့် ဖော်ပြထားပါ
သည်။ ။

ထို့ကြောင့် ယခု ရေးသားထုတ်ဝေထားသော 'မင်းတုန်းမင်း၏ မိဖု
ရားတော်များ ' စာအုပ်၌ လည်း ရှေးမြန်မာမင်းတို့ ၏ လွှတ်ရုံးငါးရပ် နှ
င့် ကျောက်စာမူ၊ ပေမူ၊ ပုရပိုက်မူအတိုင်း စတုတ္ထက္ခရာ ဘကုန်းနှင့် 'မိဖု
ရား' ဟူ၍ သုံးနှုန်းလိုက်ရပါသည်။ ။ မင်းတုန်းမင်း၏ မိဖုရားတော် များ
အကြောင်းကို ကနဦး အပတ်စဉ် ဖော်ပြပေးသော Tomorrow ဂျာနယ်
အယ်ဒီတာအဖွဲ့ဝင်များအား အထူးပင် ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း ဤနေ
ရာမှ အမှတ်တရ ဖော်ပြသည်။ ။

နိဝါတဖြင့်

သန်းဝင်းလှိုင်

မန္တလေးမြို့တည်နှုံးတည် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်
မင်းတုန်းမင်း တရားကြီးပုံတူ မန်းချီကား
မန်းချီမောင်နေကြည်က ရေးဆွဲပေးပါသည်။

မင်းတုန်းမင်း၏ ကောင်းမှုတော် ကျောက်တော်ကြီးဘုရား

ညီလာခံသဘင် (ဆရာချစ် ပန်းချီ)

ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး

ရတနာပုံနေပြည်တော်ရှိ မင်းတုန်းမင်းတရားရုပ်တု

မင်းတုန်းမင်းနှင့် မိဘုရားခေါင်ကြီး စကြာဒေဝီ

အဆောင်ရိတုရားများ၏ အဆောင်တော်

မိဘုရားအဆောင်များနှင့် ဂြိုဟ်ကို အပေါ်စီးမှမြင်ရစဉ်။

ရတနာပုံမြို့တော်ရှိ လေးကျွန်းအောင်မြေ အုတ်စိုင်းပြာသာဒ်နှင့် ကျုံးတော်

လေးကျွန်းအောင်မြေ ရွှေနန်းတော်ကြီးအား အဝေးမှ လှမ်းမြင်ရစဉ်

မင်းတုန်းမင်းနှင့် မြောက်ကိုးမီဘုရားရှင်သံ ချပ်တု

မင်းခန်းတော်ဝင် ပစ္စည်းများ

သီဟာသနပလ္လင်

ဗုဒ္ဓမသင်္ဂါယတနာတင်မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး

ကျန်းသောငါ့အဖေ့မြန်မာပြည်မိမိ

ရွှေပိနီကျွန်းက အလတ္တံ့ (၁) စာမျက်နှာ ၃၅၆

ကုန်းဘောင်ခေတ် မြန်မာ့အင်ပိုင်ယာပြုမြေပုံ

မြန်မာရာဇဝင်တွင် ဒုတိယမြန်မာနိုင်ငံတော်ကို တည်ထောင်ခဲ့သော ဘုရင့်နောင် မင်းတရားကြီး၊ ဗဒုံမင်း ခေါ် ဘိုးတော်မင်းတရားနှင့် ကုန်းဘောင်မင်းဆက်၏ ဒသမမြောက် မန္တလေးမြို့တည်နန်းတည် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးတို့ မှာ မိဖုရားများ ပြားသော ဘုရင်များ ဖြစ်ကြသည် ။ မင်းတုန်းမင်းတွင် မိဖုရားခေါင်ကြီးအပြင် နန်းရ၊ ဆောင်ရ မိဖုရား ၇ ပါး၊ မြို့စား ရွာစား မိဖုရား ၄၇ ပါး၊ စုစု ပေါင်း ၅၆ ပါး ရှိသည် ဟု ဆိုသည် ။

မူကွဲအနေဖြင့် သီပေါမင်းနှင့် နို့စို့ဖက်ဖြစ်သော သာယာဝတီ ဗျိုင်းကလေး ခေါ် မင်းသားမောင်မောင်ဘ၏ "မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ ဥပနိဿ" မှတ်တမ်းအရ မင်းတုန်းမင်းတရား၌ ရွှေတိုက်စာရင်းဝင် မိဖုရားနှင့် ကိုယ်လုပ်တော် ပေါင်း ၁၀၄ ပါးရှိ၍ ၊ ညီတော် ကနောင်မင်းသည် နောင်တော်ထက် မိဖုရားတစ်ပါးပိုကာ ၁၀၅ ပါး အသီးသီးရှိသည် ဟု ဆိုသည် ။

ဆင်ဖြူမရှင် မိဘုရား

မင်းသား ဦးမောင်မောင်တင်၏ ကုန်ဘောင်းဆက် မဟာရာဇဝင်

တော်ကြီးတွင် မင်းတုန်းမင်း၏ ရွှေတိုက်စာရင်းဝင် မိဖုရားပေါင်း ၄၈ ပါး ဟု ပြသည် ။ အနောက်နန်း မိဖုရားနှစ်ပါးယူလျှင် မိဖုရား ပေါင်း ၅၀ ရှိသည် ။ အခြား ရာဇဝင်စာအုပ်များ ၊ ပေပုရပိုက်များ အရ မိဖုရားဦး ရေနှင့် အမည်များ ကွဲလွဲချက်ရှိသည် ။ ဝံသမေဒပကာသနီကျမ်းတွင် မိဖုရားအပါး ၄၉ ပါးဟု ပြသည် ။ နဂါးဗိုလ်ထိပ်တင်ထွေး၏ 'ရတနာသီခ ကုန်းဘောင် မဟာရာဇဝင်အကျဉ်း' တွင် မိဖုရား ၄၉ ပါး ဟု ပြသည် ။ ဦးစိန်မောင်ဦး (ရှေးဟောင်းသုတေသန၊ ငြိမ်း)၏ ပုရပိုက်တွင် မူ မိဖုရားပေါင်း ၅၁ ပါး ဟု ပြသည် ။ ဒေါ်ကြန်ရေးသားသော 'ပဒေသရာဇ် မြန်မာနိုင်ငံ ဇာတ်သိမ်း' စာအုပ် အခန်း (၅) 'လွှတ်တော် နှင့် ဆွေတော်မျိုးတော်တို့ ၏ ဘဝ' ခေါင်းစဉ်အောက်ရှိ ဗြိတိသျှ အစိုးရ ပင်စင် ခံစားရသော မင်းတုန်းမင်း၏ မိဖုရားငယ်များ စာရင်းတွင် အခြားမည်သည့် စာအုပ် ပုရပိုက်တွင် မှ မပါသည့် 'တံခွန်တိုင်မိဖုရား' ဟူသော အမည်ကို တွေ့ရသည် ။

ဦးမောင်မောင်တင် (မဟာဝိဇ္ဇာ) ရေးသောစာအုပ်၌ မိဖုရား ပေါင်း ၅၆ ပါးဟု ပြသည် ။ အခြား မည်သည့် စာအုပ်တွင် မျှ မပါသော ဆောင်ငယ်ရမိဖုရား ၄ ပါး (၁) ထားဝယ်ဆောင်ဘုရား၊ (၂) လေသာ ဆောင်ဘုရား၊ (၃)မှန်စီဆောင်ဘုရား၊ (၄) မှန်နန်းသခင်ဘုရား ဟူ၍ ပြထားသည် ။ ဆရာကြီးက ရှင်တော်ကုန်းတိုက်စား မောင်မောင်ဘ ရေးသည့် 'မင်းတုန်းမင်းတရား၏ ဥပနိသျှ(လက်ရေးမူ)မှ ရယူကြောင်း ဖော်ပြထားသည် ။

သို့ကလို မင်းတုန်းမင်းသည် မိဖုရားများ သလို သားတော် သမီးတော်လည်း များ ပြားသည် ။ မင်းတုန်းမင်းတရားသည် ကုန်းဘောင် မင်းဆက်၏ ဒသမမြောက်ဘုရင် ဖြစ်၍ ဗြိတိန်နိုင်ငံ ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီး နှင့် နန်းပြိုင်ဖြစ်သည် ။ မင်းတုန်းမင်းကို မန္တလေးရတနာပုံ နေပြည်

တော်ကြီးကို တည်ထောင်တော်မူသဖြင့် မန္တလေးရတနာပုံ ပထမ မြို့တည် နန်းတည်မင်း ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ပဉ္စမသင်္ဂီယနာ တင်တော် မူသည့် ကို အစွဲပြု၍ ပဉ္စမ သင်္ဂီယနာတင်မင်း ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ စော်ဘွားများက ဆက်သသောဆင်ဖြူတော်များကို ခံယူရသဖြင့် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင် ဘဝရှင်မင်းတရားဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ငယ်စဉ်က မင်းတုန်းမြို့ကို စားရသဖြင့် မင်းတုန်းမင်း ဟူ၍ လည်းကောင်း ရေးသားခေါ်ဝေါ်ကြသည် ။

★